

LENA RIEČANSKÁ

SLADKÝCH ŠTRNÁŠŤ

S HORKOU PRICHUŤOU

Vydavateľstvo
Spolku slovenských spisovateľov

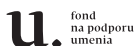

LENA RIEČANSKÁ

SLADKÝCH ŠTRNÁŠŤ
S HORKOU PRÍCHUŤOU

Copyright © Lena Riečanská 2017
Illustrations © Lucia Zajac Valová 2017
Cover design © Lucia Zajac Valová, Jana Satková 2017

Slovak Edition © 2017 by Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov,
spol. s r.o., Bratislava
e-mail: vsst@stonline.sk; <http://www.vsss.sk>

Realizované s pomocou Fondu na podporu umenia

Lena Riečanská: Sladkých štrnásť s horkou príchutou
Ilustrovala: Lucia Zajac Valová
Fotografie z osobného archívu Mgr. Petra Pavla Uhlíka, čestného predsedu
Spoločnosti M. R. Štefánika, a fotografie z osobného archívu Leny Riečanskej
Zodpovedná redaktorka: Monika Bajlová
Obálku s použitím ilustrácie Lucie Zajac Valovej navrhla Jana Satková
Sadzba: Jana Satková
Tlač: P+M Turany

Prvé vydanie
Printed in Slovakia

ISBN 978-80-8061-993-0

1. kapitola

Katka vyšla z brány a zhlboka sa nadýchla. Svieži vzduch prenikol do pľúc, mráz ju poštekľil na celom tele. Uvedomila si, že v rýchlosti si poriadne nezapla vetrovku. Na druhom poschodí sa otvorilo okno.

„Katkááá,“ nieslo sa ulicou. Pozrela hore. Mama mávala čímsi neidentifikovateľným. „Zabudla si si čapicu. Mrzne!“ oznámila jej a balíček vytvorený z letáka blízkeho obchodného reťazca letel povetrím.

„Aj sama to cítim,“ zašomrla a zatvárala sa ako mučeník. Nekonečné poučania a upozornenia jej poriadne lezu na nervy! Predsa sama vie, či jej je zima. Balík vo vzduchu mierne zmenil smer a dopadol k nohám susedy Blažkovej, ktorá práve vyšla z brány a chystala sa na prechádzku so svojím psom.

„To je vrchol! Človek aby si dával pozor, lebo mu ešte niečo náhodou pristane na hlave,“ zlostila sa.

„Prepáčte, to je len čiapka pre našu zábudlivú slečnu,“ ospravedlnila sa mama, nevinne sa usmiala a na pozdrav zamávala. Dcéra aj staršia pani, pohľadom upriameným

k činziaku, jej kývnutím rúk odpovedali. Okno sa vzápätí zatvorilo.

Beny využil nepozornosť svojej paničky, zdvihol jednu nohu a chystal sa neznámy predmet označkováť. Katka ho v poslednej chvíli uchytila spod jeho bruška, ale zopár žltých kvapiek jej začiahlo ruku.

„Fúúúj, Beny, ty si teda kamarát. Teraz pôjdem taká smradľavá do školy!“ zhrozila sa. Situácia sa zmenila, tentoraz sa ospravedľovala pani Blažková za svojho psa a s previnilým výrazom Katke pchala do ruky papierovú vreckovku.

„Troška si to poutieraj. Veď on je čistotný, včera som ho kúpala...“ bľabotala a trhla vôdzkou s úmyslom prinútiť psa zmeniť smer obvyklej cesty. Katka si ju viac nevšímala. Ruku si dôkladne vyšúchala vreckovkou, čapicu strčila do aktovky a spokojná, ako bravúrne obišla matkin príkaz, kráčala smerom k škole.

„Brrr!“, striaslo ju. Po pár krokoch zhodila aktovku z pliec, roztvorila bočný zips a s miernym odporom farebný balík vytiahla. Papier vhodila do odpadkového koša a s nechutou si čiapku stiahla až po uši. Najviac ju zlostilo, že mama má opäť pravdu. Nahlas by to v žiadnom prípade nepriznala. Zastala pred miestnym fitnesscentrom a zahľadela sa do obrovskej sklenenej tabule. Odzrkadľujúci sa obraz ju vôbec nepotešil.

„Keby tá čapica aspoň nemala ten nápadný brmbolec!“ dostala nutkanie odtrhnúť ho, ale vedela, že by jej nespútaný čin vyvolal problémy v rodine. Nie v celej, ale matka by ho po patričnej hubovej polievke aj tak prišila späť. Stále si myslí, že má pravdu. Najhoršie je, že ju presadzuje silou svojej moci. Tatko sa z toho smeje a často mamu oslovuje „*hlavné veliteľstvo*“, lebo velí celej rodine. Ale väčšinou sa aj tak prikláňa k maminej mienke. Možno práve preto teraz brmbolec prežil nával majiteľkiných emócií a zostal na svojom mieste.

„Vyzerám ako šašo!“ rozťahla ústa do sileného širokánkeho úsmevu, až ju zaboľeli kútiky. V tom okamihu si v telocvični všimla muža na bežiacom páse. Sústredene na ňu pozeral, potom sa tiež usmial. Neprestával bežať, práve naopak, pridal v tempe. V domnienke, že mladú slečnu zaujal, zamával.

„Starec jeden, čo už ten chce?! Určite má toľko, čo môj otec, a naporuje sa ako superman,“ zamračila sa. V prvom momente mu chcela vyplaziť jazyk, potom len čiapku stiahla viac do čela a náhlila sa preč.

„Héj, Červená čiapočka, kam tak letíš?“ otočila sa. Adam troška pobehol, z pootvorených úst sa mu parilo. Prekvapene na neho pozrela.

„Fajčil si?“

„Čo ti hrabe? V desiatich som prestal,“ zažartoval a ro-

zosmial sa. „Však si si všimla, že mrzne...“ rukou jej veľavravne ťukol do brmbolca a čapicu potiahol až k nosu.

„Somár!“ spontánne vykrikla a potkla sa o hrbolec na asfalte. Zabalansovala, ale v poslednej chvíli ju zachytil.

„Soráč, to som nechcel. No ten tvoj brmbolec... je skvelý! Neodolal som,“ zatváril sa nevinne. „Aká si trendy! Aj moja segra túži po takej čapici.“

„To fakt? A ja som ju chcela zahodiť,“ zmierlivo sa po-smiala.

Adam potom zmenil tému. „Dnes o tebe hovorili v rádiu.“

„O mne?“ vyvalila oči.

„Jasné! Si Katarína, či nie?“

„To som,“ pozerala nechápavo.

„O inom od rána nepočúvam, len že Kataríny, Katky, Kačenky majú dnes meniny,“ rozosmial sa.

„Jáj, tak to myslíš! Skoro som zabudla.“

„Všetko naj...“ ušklábil sa.

„Ďakujem.“

„Dnes ťa čaká super deň... Ja mám meniny rovno na Vianoce,“ povedal Adam.

„To je fajn, nie?“

„Určite! Všetci riešia Vianoce a na môj sviatok úplne zabudnú. Takže vždy prídem o jednu oslavu,“ doložil a rozbehol sa za partiou chalanov. Katka ďalej kráčala sama. Keby

ich spolu videli spolužiaci, mali by zbytočné narážky, takže si z toho nič nerobila. V šatni už mala čiapka udelenú milosť. Katka ju opatrne sňala z hlavy a starostlivo, aby sa nestratila, ju vložila do rukáva bundy.

„Čaute,“ zakričala vo dverách triedy. Nieкто odpovedal, nieкто nie, ani ju to netrápilo. V ruchu, čo panoval v miestnosti, aj tak jej pozdrav zanikol. Nela už bola v triede a sústredene si vykladala zošity a peračník. Tlstý Braňo sa rozťahoval v celej uličke, Katka sa ledva popri ňom prepchala k svojej lavici.

„Čáááú,“ vítala ju Nela. „Máš úlohu z matiky?“ Katka pritakala. „Daj odpísať, ja som úplne zabudla... Len si pohni, lebo to nestihnem,“ súrila ju. Katka vybrala zošit a hodila ho doprostred lavice. Vtedy si všimla čokoládovú figúrku na jej strane stola.

„Nezabudla si? Ty si naj...“ vrhla sa ku kamarátke a chcela ju objať.

„Len ma nezabi,“ v domnienke, že jej chce uštedriť výchovný buch, uhla a Katka skončila na jej stoličke. „Sorry, hovorím, že som zabudla. Posuň sa a daj ten zošit,“ stále nepochopila kamarátkin úmysel. „A si si istá, že máš správny výsledok? Ktosi tu hovoril, že mu to vyšlo... Vlastne to je jedno, aspoň nedostanem guľu...“ zohla sa nad lavicu a rýchlymi ťahmi čmárala číslice do svojho zošita.

„Nerob sa, viem, že tú čokoládku mám od teba,“ dobie-
dzala Katka.

„Tak to sa mylíš, ležala tu, už keď som prišla. Asi máš taj-
ného čiteľa. A nevyrušuj, radšej mi diktuj!“ vyzvala ju. Po
pár minútach Nela spokojne vyriekla: „Hotovo!“ a obidve si
s úľavou vydýchli.

„Stihli sme to v poslednej chvíli,“ zahlásila Nela, z taš-
ky vybrala malý balíček a krúživými pohybmi ho podá-
vala Katke. „A aj tak som na všetko nezabudla,“ poveda-
la významne. „Na kamošku sa predsa nezabúda. Všetko naj
k meninám!“

„Ty vieš poriadne prekvapiť.“

„Pôvodne som chcela počkať do veľkej prestávky, ale
tvoja záslužná činnosť moje rozhodnutie zmenila,“ pove-
dala a doširoka sa usmievala.

„Otvor to!“ zavelila. Katka neváhala a zvedavo roztrhla
farebný papier.

„Náušnice?“ prekvapila sa.

„Nepáčia sa ti?“

„Páčia, ale veď ja nemám v ušiach dierky! Zabudla si?“

„Nezabudla. Rozhodla som sa, že je načase spraviť z teba
dámu. Dierky ti urobíme u mňa doma po vyučovaní.“

„Čo?“ Katka vyvalila na kamarátku oči. „Ty si trúfaš?“

„Jasné! Hádam sa nebojíš? Už som to robila sesternici.“

„To fakt? A prežila?“

„Nielenže prežila, ešte aj ušetrila. V lekárskej kozmetike by si poriadne zacvakala. U mňa to máš prompaktne a grátis.“

„Grátis rozumiem, ale ten druhý výraz počujem po prvý raz.“

„No, akože rýchlo, bez čakania,“ vysvetľovala Nela.

„Aha, lenže to sa povie promptne,“ opravila ju Katka.

„Hlavné, že si pochopila. Popoludní bude z teba iný človek. Teda pravá, sexi baba,“ predposledné slovo poriadne zdôraznila.

„Už teraz sa trasiem. Ako to chceš spraviť?“

„Normálne. Rozpálím ihlu... Neboj sa, bude sterilná...“ vážnou tvárou ju ubezpečovala Nela. Katke sa pri predstave amatérskej operácie zahmlilo pred očami a zbledla.

„Ja ne... neviem,“ zakoktala. „Odložme to na neskoršie, dnes aj tak nemôžem. Naši mi chystajú oslavu,“ vyhovárala sa. Našťastie v tej chvíli vošla do triedy učiteľka a ich rozhovor prerušila. Katka ešte stihla Nelu objasť a zašepkať: „Ďakujem, veľmi sa mi páčia.“

„Héééj, čo ste teplé?“ ozvalo sa zo zadnej chalanskej lavice a niekoľko spolužiakov sa rozosmialo. Ako na povel sa obe otočili. Katka im ukázala dlhý nos, Nela pohrozila rukou. Neopatrnou gestikuláciou zachytila škatuľku a obe náušnice sa rozkotúlali popod stoličky. Dievčatá sa naraz vrhli na štyri a dľaňami šmátrali dokola. „Mám ich,“ potešila sa Nela.

„Mládež, upokojíme sa!“ povedala učiteľka, okuliare si posunula vyššie na nos, prísne sa pozrela do triedy a dôstojne prešla ku katedre. Vedeli, že to bolo varovanie pred skúšaním, šum stíchol. Vyučovanie sa začalo.

2. kapitola

V byte zaznel zvuk zvončeka. Matúš sa rozbehol k dverám.

„Ja otvorím,“ zakričal.

„Babi, konečne ideš,“ sprisahanecky jej zašuškal do ucha. „Hotové peklo! Mama mi nechce dať ani jeden koláč, otec šomre, že je hladný, Kata je odutá jak ropucha, tie dve sa stále o čomsi dohadujú... Jednoducho bláziniec,“ Katkin brat jedným dychom podával informácie o momentálnom stave v domácnosti.

„Ó, takže som tu dobre. Čo s ňou, nervóznou vašooooo famííliou,“ zaspievala babka.

„Akože vašou? Snád' našou. Predsa patríš do rodiny a vieš, ako sa hovorí: jablko nepadá ďaleko od stromu,“ žartovne, s vystretou rukou vítal svoju svokru otec a pomáhal jej z kabáta.

„Som rada, že napriek napätej atmosfére v tejto domácnosti prežil humor,“ usmiala sa babka. „Lebo humor je soľou života,“ dodala, jednou rukou si upravovala účes, druhou vyslobodzovala kyticu ruží z hodvábného papiera. „Kde máme oslávenkyňu?“ nakukla do kuchyne. „Nedále-

ko od Trenčína, býva krásna Katarína,“ znova zanôtila babka, tentoraz známu ľudovú pesničku.

„Babi, ty si dnes akási veselá,“ vítala ju Katka.

„Ideš práve včas, ešte pár minút a môžeme sadieť k stolu,“ Daniela vtisla bozk na líce svojej matke. „Moje kobyľky sa tvária, akoby neobedovali. Chcela som oslavy presunúť na sobotu, ale prehlasovali ma. Každý má nejaký program. Matúš narodeniny spolužiaka, Katka vystúpenie so speváckym zborom a Dalibor ročníkovú stretávku spolužiakov z vysokej školy.“

„Zlatko, začína sa advent. Ľudia sa stretávajú a čas hekticky letí k Vianociam. Aspoň sa budeš môcť venovať svojim aktivitám.“

„Myslíš tým upratovanie, pečenie...“ troška ironicky sa zasmiala Daniela.

„Máš pocit, že všetko sa musí blyšťať?“

„Tak si ma to učila.“

„Potom lepší učeň ako učiteľ. Ja som rokmi pochopila, že Vianoce budú, aj keď nevyleštím zadnú policu kuchynskej linky. Ježiško nás predsa nájde. Ubezpečujem ťa, že nebude robiť revíziu v byte, ale poteší ho, že sme v lepšej pohode,“ s úsmevom dodala babka.

„Tvoja teória ma prekvapuje,“ začudovala sa mama, zvrtila sa k sporáku a vyplla horák pod vriacou polievkou.

„Katuška,“ babka zmenila objekt pozornosti. „Čo tam robíš? Poď, nech ti zagratulujem.“

„Čo by som robila, babi, predsa tu otročím. Mám precvičovať spev na zajtrajšie vystúpenie a musím čistiť asi desať kíľ zemiakov,“ znechutene zveličila.

„Zlatko, to zvládneš ako správna mladá dáma... tri v jednom – čistíš, spievaš a robota ide pekne od ruky,“ zasmiala sa babka. „Ak chceš, pomôžem ti.“

„Pochybujem, že dámy šúpu krumple! Ale si zlatá, túšila som, že prichádza záchrana,“ Katka položila nedočistený zemiak, babke strčila do ruky škrabku a vstala. „Myslela som to tak, že ti pomôžem spievať,“ zasmiala sa babka a Katka sa na ňu pozrela s miernym úškrnom. „Žartujem,“ podávala jej kytičku ruží. „Všetko najlepšie, milá moja, teší ma, že si taká šikovná, milá, krásna... a zajtra sa prídem pozrieť na váš koncert. Daj kvietky do vody, akosi im oťažievajú hlavičky. Darček dostaneš až po večeri. Pokojne choď cvičiť,“ prevzala vnučkinu činnosť a z izby sa o chvíľku ozval spev.

„Nechápem. Ty vždy dokážeš žartovať. Ja už niekedy strácam zmysel pre humor. Práve naopak, občas by som...“ hľadala vhodný výraz mama.

„Nepovedz, že zabíjala, radšej hoď hrniec o zem. Ale prázdny! Ja som to síce nikdy neurobila, ale často som mala sto chutí...“ usmiala sa babka a jej dcéra si uvedomila, že

napätie sa kamsi vytratilo. „Pozri, boli časy, keď ma moje deti vytočili a nevedela som reagovať. No história sa opakuje! Lenže ja som dnes vo výhodnej pozícii. Nenesiem za dorast zodpovednosť. Jáj, ako si to užívam. Lahko mi byť múdra, láskavá a veselá...“

„Prepáč, mami, že som tak vyštartovala, ale dnes som mala v práci neskutočne náročný deň. Koniec roka je hotový horor. Všetci doháňajú zameškané a v učtárni sa ideme zbláznit'. Aj teraz mám pocit, že v miske prehadzujem neposlušné číslice a nie šalát,“ zamávala varechou, usmiala sa, ale mame neunikol jej unavený výraz.

„Preto ti, zlatko, radím, spomaľ aspoň v domácnosti. Zajtra choď na koncert a v priebehu budúceho týždňa môžeme spoločne piecť. Všetky tri. Čoby tri, aj Matúša zapojíme. A nemysli si, že môj návrh je úplne nezištný. Skrýva kus sebeckosti. Poteším sa,“ úprimne priznala babka a v očiach sa jej objavil zvláštny lesk. „Ako voľakedy... moja mama, ty a ja. Ale ten čas letí,“ dodala a na okamih sklonila hlavu nad misku s očistenými zemiakmi. „Hotovo,“ zahlásila, odložila škrabku a vyšla z kuchyne. Daniela zaregistrovala tlmené smrkanie nosa, no kým zareagovala, jej matka zmizla za dverami Katkinej izby. O pár sekúnd sa spoza steny ozývala veselá vrava a smiech.

Popravde, Danielu teší zvláštny vzťah medzi babkou a vnučkou. Cíti z neho priateľstvo, úctu, dôveru... Praje im,

ale občas tajne žiarli. Ako aj teraz. Ona pracuje v kuchyni a tie dve sa spolu na čomsi chichocú. Mrzelo ju, že pred ňou Katka tak ľahko neotvára svoju dušu ani ju nezasväčuje do dievčenských tajomstiev. Zato s babkou si šuškejú ako rovesníčky.

„*Nenadarmo sa hovorí, že starší ľudia sú ako deti,*“ troška škodoradostne si pomyslela, ale zároveň bola rada, že jej mama nevidí do myšlienok. Mohla by sa uraziť.

„Dalibor, prosím ťa, zavolaj všetkých na večeru,“ obrátila sa k manželovi, ktorý sa práve pohodlne usadil za stôl.

„Čučoriedky, podáva sa včera,“ zakričal smerom ku Katkinej izbe. „Matúš, vypni počítač a pod' k stolu,“ otočil sa opačným smerom.

„*Ešte aj ten ma štve. Vraj čučoriedky! A ja tu poletujem ako strapatá krákajúca vrana,*“ s nevôľou si pomyslela Daniela.

„Aby si náhodou nezdvihol zadok a nespravil krok. Hlásnu trúbu som nepotrebovala. To by som aj sama zvládla,“ zašomrala a vošla do kúpeľne upraviť si účes.

Dalibor odložil noviny, pootváral dvere na izbách, gestikulovaním dal deťom pokyny, potom pootvoril dvere na kúpeľni.

„Zlatko, lenže teba by som nikdy nenazval trúbou. Ty si naše hlavné veliteľstvo! Poslušne hlásim, jednotka je v plnom počte nastúpená na večeru,“ zasalutoval a zavrel skôr, ako stihol utržiť hrebeňom po čele.

Za stolom panovala pohoda. Všetci s chuťou jedli, Matúš si pahltné prepchával ústa. Mama nesúhlasne pokrútila hlavou. Matúš sa otočil a pohľad mu sklzol do okna. Chcel čosi povedať, lenže zabehol mu kúsok zemiaka a rozkašľal sa.

„Čo robíš?!“ zahriakol ho otec a buchol mu dlaňou po chrbte. Matúš sťažka prehltoľ, nebezpečný kúsok jedla zapil pohárom vody.

„Sne... sneží!“ radostne vykrikoľ a ukazoval von. Všetci pozreli tým smerom. „Prvý sneh, zajtra bude guľovačka!“

„Čosi poletuje, ale také veľké chumáče?“ čudovala sa mama.

„Na dnes nehlásili sneženie,“ sucho skonštatoval otec.

„To skôr vyzerá na pierka anjelov,“ zasnívala sa Katka.

„Zlato, museli by ich oškľbať ako husi,“ rozosmiala sa babka.

Mama otvorila okno, vystrčila hlavu a v tom momente mala vlasy plné peria. „Pani Blažková, čo sa to deje, stalo sa niečo?“ zakričala smerom k nebu.

„Jáj, veru stalo,“ zabadákala suseda z tretieho poschodia. „Vetrala som periny, nech vymrznú roztoče, a keď som ich chcela dať dnu, jeden vankúš sa mi o čosi zachytil. Poriadne som potiahla...“ spravila odmlku a vzdychla. „Rozdrapil sa ako papier a perie sa rozletelo na všetky strany. A mám po vankúši...“ bedákala.

„Sneží, sneží,“ Katka posmešne napodobnila bratov hlas a všetci v izbe sa chichotali.

„Aby sa horšie nestalo. Kúpите si protialergický... Je zdravší a za babku,“ Daniela chlácholila susedu.

„Za babku? Našu babku nevymeníme za žiadnu perinu,“ rozosmial sa Matúš.

„Ďakujem, Matúško, máš to u mňa.“

„To sa len tak hovorí,“ povedala mama, zavrela okno a vrátila sa k stolu.

